

SPECIJALNI NAČINI IZMIRENJA OBAVEZA PREMA KORISNICIMA JAVNIH SREDSTAVA

UDK: 336.1/.5+657

Pregledni rad

Rezime

U svom poslovanju subjekti javnog sektora imaju poslovne cikluse koji neprekidno cirkulišu i time dovode do rasta i razvoja. Da bi se poslovni ciklusi mogli zatvoriti, odnosno stvorile mogućnosti za otpočinjanje novog ciklusa, moraju se obezbediti obrtna sredstva neophodna za rad. Uobičajeno se prodajom proizvoda obezbeđuju potraživanja koja se kasnije pretvaraju u novac i tako predstavljaju osnov novom poslovnom ciklusu. Sa druge strane obaveze koje preduzeće ima moraju se izmiriti kako bi se stvorila ravnoteža neophodna za poslovanje.

Pored ovog uobičajenog načina zatvaranja ciklusa nekada nije moguće poslovni ciklus zatvoriti na ovaj način pa se pribegava alternativnim (specijalnim) načinima izmirivanja obaveza ili naplate potraživanja. Ovi specijalni načini su raznovrsni, ali mi ćemo se zadržati na: kompenzaciji, asignaciji, cesiji.

Ključne reči: poslovni ciklusi, javni sektor, potraživanja.

Uvod

Ciklusi u poslovanju sastoje se od uzimanja i davanja i kao takvi su u stalnom razvoju. Da bi se obezbedio nesmetani rast i razvoj privrednog društva moraju postojati neki osnovni preduslovi od kojih mi izdvajamo ispunjenje ugovorenih obaveza. Kako se

⁴ Docent Visoka škola za menadžment i ekonomiju, R. Srbija, e-mail: radoja.janjetovic@vsem.portal.com

prometom roba i usluga putem ugovaranja definišu svi potrebni uslovi, poslovni partneri ugovorom precizno definišu i način plaćanja za ugovorenu robu ili usluge koje su predmet ugovora. Platni promet kao osnova komuniciranja po pitanju plaćanja pruža različite moguće načine plaćanja, od kojih učesnici u platnom prometu mogu izmirivati međusobne novčane obaveze na način koji sami izaberu odnosno ugovore se poslovnim partnerom. Neki od direktnih načina odnose se na: kompenzaciju odnosno prebijanje, promenu poverilaca odnosno dužnika u obligacionom odnosu (asignacija, cesija, itd.) prenos hartija od vrednosti (indosamentom) itd.

Zemlje u tranziciji u kojima je izražena nelikvidnost privrednih društava, što je slučaj i kod nas, imaju otežanu naplatu potraživanja između subjekata a broj nelikvidnih privrednih društava na strani dužnika je u stalnom porastu. U takvim uslovima privredni subjekti moraju pribegavati izmirivanju obaveza direktnim putem: kompenzacijom (prebijanjem) duga, cesijom (ustupanjem potraživanja), asignacijom (upućivanjem), novacijom (prenosom duga), preuzimanjem duga, konfuzijom (sjedinenjem duga). Mada ćemo mi posebnu pažnju posvetiti najčešće korišćenim načinima a to su: kompenzacija, asignacija i cesija.

Izmirivanje međusobnih obaveza na navedene načine država je regulisala posebnim normativnim aktima od kojih je osnovni Zakon o obligacionim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89 i Službeni list SRJ, br. 31/93). Pored ovog zakona zakonodavac je uže definisao pojedine radnje specifične za određene postupke, tako na primer kompenzacija poreske obaveze je uže definisana Pravilnikom o načinu i uslovima za plaćanje poreske obaveze putem kompenzacije (Službeni list RS br. 63/03).

Kompenzacija (prebijanje)

Jedan od direktnih načina izmirivanja potraživanja i obaveza je kompenzacija ili kako se često naziva prebijanje. Kompenzacija predstavlja jedan od načina prestanka ili gašenja obligacija. Opšta

pravila poslovne kompenzacije uređena su odredbama člana 336. do 343. Zakona o obligacionim odnosima, dok su pravila poreske kompenzacije preciznije definisane u Pravilniku o načinu i uslovima za plaćanje poreske obaveze putem kompenzacije.

Privredno-pravna teorija i praksa razlikuju tri vrste kompenzacije u zavisnosti od načina na koji se sprovodi i to: **zakonsku, ugovornu i sudsku.**

Zakonska kompenzacija

Zakonska kompenzacija je u potpunosti uređena zakonom i proizvodi pravno dejstvo tek kada se steknu uslovi koji su precizno definisani pravnim normama. Zakonska kompenzacija uređena je Zakonom o obligacionim odnosima, kao jedinim zakonom koji uređuje ovu privredno-pravnu oblast. Da bismo približili problematiku koja se odnosi na zakonsku kompenzaciju istaćićemo da prema članu 336. Zakona o obligacionim odnosima, dužnik može da prebije potraživanje koje ima prema poveriocu odnosno da prebije potraživanje sa sopstvenim dugom prema svom poveriocu-dužniku samo pod uslovom da oba potraživanja glase na novac ili na druge zamenljive stvari istog roda i istog kvaliteta i ako su oba o roku dospeća.

Međutim da bi se obaveze mogle izmiriti kompenzacijom, osim uslova propisanih u članu 336. Zakona o obligacionim odnosima, neophodno je da je ispunjen uslov i iz člana 337. ovog zakona, odnosno da je jedna strana dala izjavu drugoj da izvrši kompenzaciju. Ova izjava se sačinjava tako da se precizno navedu osnovni elementi poverilaca odnosno dužnika potrebni za sprovođenje knjiženja a to su: naziv, broj tekućeg računa, poreski identifikacioni brojevi, matični brojevi, broj fakture po kojima se treba ostvariti potraživanje odnosno izmiriti dugovanje, precizno navedeni iznosi kao i mesto i datum davanja izjave odnosno obostrani potpisi i pečati dužnika-poverilaca.

Dejstvo kompenzacije nastaje tek upućivanjem kompenzacione izjave, i to od dana kada su se stekli uslovi za to. Kod ove kompenzacije

ne traži se saglasnost druge strane, već je dovoljno da jedna strana uputi izjavu drugoj strani.

Ugovorna kompenzacija

Kod ugovorne kompenzacije za razliku od zakonske sprovođenje se zasniva na ugovoru između privrednih subjekata odnosno pravnih i/ili fizičkih lica. Za ugovornu kompenzaciju je samo bitno da su međusobne obaveze uzajamne, odnosno da su potraživanja-obaveze obostrane između privrednih subjekata. Kod ugovorne kompenzacije nije bitno da li su potraživanja-obaveze istorodne, odnosno da li su istog kvaliteta i da li su o roku dospeća na naplatu odnosno isplatu.

Značaj ugovorne kompenzacije je u toliko veći kod zemalja u tranziciji, jer se često potraživanja-obaveze ne mogu izjednačiti po istorodnosti odnosno ne mogu u potpunosti podvesti pod zakon koji reguliše ovu privredno-pravnu oblast.

Za realizaciju ugovorne kompenzacije značajna je obostrana saglasnost učesnika u kompenzacije, tako da je za razliku od zakonske gde je potrebno pokretanje izjave od samo jedne strane ovde potreban dogovor između obe strane.

Realizacija ugovorne kompenzacije nalazi podlogu za olakšanje izvršenja u članu 20. Zakona o računovodstvu i revizije Službeni list RS br. 46/06. kojim se predviđa da su privredni subjekti obavezni pre sastavljanja finansijskih izveštaja da dokumentuju usaglašavanje potraživanja i obaveza. Ovo može da posluži privrednim subjektima kao povod za prebijanje međusobnih potraživanja-obaveza putem ugovorne kompenzacije. Zakon o obligacionim odnosima u članu 10. daje osnovu za sprovođenje ugovorne kompenzacije. Ovu kompenzaciju je moguće sprovesti samo u granicama prinudnih propisa. Što znači da se ne može sprovesti prebijanje ako neki normativni akt to nedozvoljava.

Sudska kompenzacija

Sudska kompenzacija je kompenzacija koja se sprovodi na osnovu sudske odluke. U vezi sudske kompenzacije značajno je istaći da je

dozvoljeno vršiti kompenzaciju i zastarelih potraživanja, ali pod uslovom da potraživanje nije zastarelo u trenutku nastanka uslova za kompenzaciju. Značajno za sudsku kompenzaciju je i to da ako su uslovi za kompenzaciju nastali pošto je jedno od potraživanja zastarelo, a dužnik zastarelog potraživanja istakao prigovor zastarelosti prebijanje se ne može izvršiti.

Do donošenja sudske odluke neka od strana se može pozvati na članove 341. i 342. Zakona o obligacionim odnosima gde se precizno definišu slučajevi kada se ne može izvršiti kompenzacija. Zakon o obligacionim odnosima izričito nalaže da kompenzacijom ne mogu prestati: potraživanja koja se ne mogu zapleniti, potraživanja stvari ili vrednosti stvari koje su dužniku bile date na čuvanje, na korišćenje (zajam), ili koje je dužnik uzeo bespravno ili ih bespravno zadržao, potraživanje nastalo namernim prouzrokovanjem štete, potraživanje naknade štete pričinjene oštećenjem zdravlja ili prouzrokovanjem smrti i potraživanje koje potiče iz zakonske obaveze izdržavanja.⁵

Kompenzacija se ne može izvršiti ako je dužnikovo potraživanje dospelo nakon stavljanja zabrane od strane trećeg lica na poveriočevo potraživanje prema dužniku. Ove zakonske norme su prinudnog karaktera, odnosno ne mogu se preinačiti. U okviru sudske kompenzacije potrebno je uzeti u obzir sve iznete aspekte, jer sud svojom odlukom utvrđuje postojanje uzajamnosti potraživanja-obaveza i vrši njihovo prebijanje.

Pravni aspekt kompenzacije

Pravni obuhvat kompenzacije podrazumeva uzimanje u obzir: broja učesnika kompenzacije, predmeta kompenzacije posmatrane kroz iznos, knjigovodstvenog evidentiranja i ekonomsko-pravnih posledica na učesnike u postupku kompenzacije.

Kada se u obzir uzmu učesnici u kompenzaciji prvenstveno sa aspekta

⁵ Zakon o obligacionim odnosima Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89 i Službeni list SRJ, br. 31/93.

broja moguće je razlikovati bilateralnu i multilateralnu kompenzaciju, dok se sa aspekta privredno-pravnog statusa učesnika razlikujemo kompenzaciju: između pravnih lica, pravnih lica i preduzetnika, između preduzetnika.

U slučaju bilateralne kompenzacije mora se istaći da ovaj oblik kompenzacije nastaje u slučaju kada je predmet kompenzacije u obliku potraživanja-obaveza između dva učesnika, od kojih se svaki pojedinačno nalazi u ulozi dužnika i poverioca. Za razliku od bilateralne kompenzacije multilateralna kompenzacija nastaje kada je predmet kompenzacije vezan za više učesnika od kojih se jedni prema drugima učesnici nalaze u ulozi poverilaca i dužnika.

Računovodstveni obuhvat kompenzacije zavisi i od predmeta kompenzacije. Posmatrano sa aspekta iznosa kompenzacije razlikujemo potpunu i delimičnu kompenzaciju. Pod potpunom kompenzacijom podrazumevamo kompenzaciju kod koje je predmet prebijanja međusobnih potraživanja-obaveza isti. Za razliku od potpune kompenzacije, do delimični kompenzacije dolazi ako je predmet kompenzacije međusobnih potraživanja-obaveza različitog iznosa kod međusobnih poverilaca-dužnika.

Ekonomsko-pravne posledice na učesnike u kompenzaciji su višestruke, a ogledaju se kroz: omogućavanje zatvaranja obrtnog ciklusa u preduzeću, povećanju likvidnosti privrednog subjekta, olakšanja pri sastavljanju finansijskih izveštaja u skladu sa članom 20. Zakona o računovodstvu i reviziji, poboljšanje poslovnog boniteta učesnika, poboljšanje poslovne saradnje između učesnika itd.

Asignacija (upućivanje)

Načini plaćanja obaveza na direktan način regulisan je u postupku upućivanja ili asignacije, koji predstavlja obligacioni odnos između tri pravna subjekta u kome učestvuju dužnik (asignat), stari poverilac (asignant) i novi poverilac (asignatar). Asignacija kao obligacioni odnos regulisana je Zakonom o obligacionim odnosima od člana 1020. do člana 1034.

Asignacija kao postupak predstavlja odnos gde stari poverilac (asignant) daje nalog (uput) dužniku (asignatu) da za njegov račun izvrši činjenje prema trećem licu odnosno novom poveriocu (asignataru), a ovoga ovlašćuje da to činjenje primi u svoje ime.⁶ Prihvatanjem naloga od strane dužnika (asignata), nastaje novi obligacioni odnos između asignata i asignatara, nezavistan od odnosa između asignanta i asignata odnosno između asignanta i asignatara, pri čemu je za asignaciju od izuzetnog značaja saglasnost sva tri poslovna partnera koja predstavlja uslov zakonske važnosti.

Asignat kao novi dužnik tek na osnovu saglasnosti koja je veoma bitna u ovom procesu preuzima obaveze, a asignatar stiče pravo da od njega traži ispunjenje te obaveze. U postupku izmirenja obaveza asignacijom karakteristično je i to, kako Zakon o obligacionim odnosima izričito nalaže da obaveza ne prestaje pristankom na nalog od strane primaoca naloga asignata, niti prihvatanjem od strane asignatara, nego tek činom plaćanja, odnosno prenosom sredstava sa računa dužnika asignata na račun primaoca naloga (asignatara).

Zakon o obligacionim odnosima u članu 1025. dozvoljava da primalac naloga (asignatar) kao poverilac uputioca (asignanta), nije dužan da pristane na nalog koji mu je učinio njegov dužnik u cilju ispunjenja svoje obaveze, ali je u tom slučaju u obavezi da o svom odbijanju odmah obavesti dužnika. Isto tako, ako je primalac naloga (asignatar) kao poverilac, pristao na nalog, on je dužan da pozove upućenika (asignata) na izvršenje naloga. Primalac naloga koji nije poverilac uputioca i koji neće da se koristi nalogom, može odustati od naloga, čak i ako je već izjavio da ga prima, ali je dužan da o tome bez odlaganja, obavesti uputioca, što je u saglasnosti sa odredbom člana 1028. Zakona o obligacionim odnosima. Ako je upućenik dužnik uputioca, on nije dužan da prihvati nalog, osim ako mu to nije obećao,

⁶ Zakon o obligacionim odnosima Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89 i Službeni list SRJ, br. 31/93.

osim ako je nalog izdat na osnovu upućenikovog duga uputiocu, u tom slučaju upućenik je dužan da ga izvrši do iznosa tog duga, pod uslovom da mu to nije ni po čemu teže od ispunjenja obaveza prema uputiocu, saglasno članu 1030. Zakona o obligacionim odnosima.

Nalog za plaćanje po asignaciji podnosi dužnik (asignat), s obzirom da se istim vrši prenos sredstava sa poslovnog računa dužnika na račun novog poverioca (asignatara) i da se sa tim prenosom asignacija smatra izvršenom. Za izvršenje ovih naloga potrebno je da na poslovnom računu asignata kao dužnika postoje raspoloživa novčana sredstva. Nalog za obračun podnosi stari poverilac (asignant) na teret i u korist svog poslovnog računa. Ovaj nalog ne može se podneti pre izvršenog plaćanja od strane novog dužnika.

Ugovorom o asignaciji predstavice računovodstveno-pravni aspekt postupka asignacije, pošto smo naveli da se računovodstveno obuhvatanje zasniva kako na knjigovodstvenom obuhvatanju postupaka tako i na ulozi učesnika u ovom postupku.

Cesija (ustupanje potraživanja)

Kada pođemo od etimološkog značenja reči cesija možemo naći korene u latinskoj reči **cedere** što u slobodnom prevodu znači ustupiti. Ovaj pojam ima višestruko značenje pa se vezuje i za ustupanje teritorija kada govorimo o međunarodnom ratnom pravu, ali kada govorimo u računovodstvenom smislu prvenstveno je vezujemo za obligacioni odnos u kome sa pravnog stanovišta označava pravo poverioca (cedenta) da svoje potraživanje prenese na drugog poverioca (cesionara).

Kao takva cesija ili ustupanje potraživanja predstavlja promenu poverioca i definisana je u Zakonu o obligacionim odnosima od člana 436. do člana 445.

Ustupanje potraživanja se može definisati kao ekonomsko-pravni odnos koji se uspostavlja između ranijeg i novog poverioca. Što znači da se u slučaju ustupanja potraživanja ne menja položaj dužnika. Postoji mogućnost da su se poverilac i dužnik dogovorili da poverilac

ne može ustupiti potraživanje bez prethodne saglasnosti dužnika i u ovom slučaju poverilac nema zakonskog osnova da ustupi svoje potraživanje. U slučaju da i pored ovog dogovora poverilac ustupi svoje potraživanje dužnik nije u obavezi da svoju obavezu izvrši prema novom poveriocu, već samo prema prvobitnom poveriocu. Iako je Zakon o obligacionim odnosima u članu 438. propisao da za prenos potraživanja nije potrebna saglasnost dužnika, ipak je obavezao poverioca da obavesti dužnika o izvršenom ustupanju potraživanja i to najčešće čini dostavljanjem jednog primerka zaključenog ugovora da bi dužnik znao kome treba da izvrši obavezu.

Ustupanjem potraživanja prava i obaveze dužnika se ne menjaju, odnosno on može istaći prema novom poveriocu prigovore koje je mogao istaći prema prvobitnom poveriocu. Dužnik može sa istakne prigovor po osnovu ništavnosti potraživanja, po osnovu zastarelosti potraživanja, da obaveza nije dospela, da je potraživanje ustupljeno bez njegovog znanja i slično.⁷

U određenim slučajevima potraživanja ne mogu biti predmet ustupanja. Zakon o obligacionim odnosima u članu 436. izričito zabranjuje ustupanje potraživanja čiji je prenos zakonom zabranjen, odnosno čija su potraživanja vezana za ličnost cedenta na primer kada je reč o potraživanjima po osnovu penzija, alimentacija a ugovor o ustupanju nema dejstvo prema dužniku, ako su on i poverilac ugovorili da ovaj neće moći da prenese potraživanje na drugoga ili da ga neće preneti bez dužnikovog pristanka.

Na novog poverioca (cesionara) sa potraživanjem prelaze i određena prava kao što je pravo prvenstva naplate, hipoteka, zaloga, prava iz ugovora sa jemcem, pravo na kamatu, ugovornu kaznu i slično prema članu 437. Zakona o obligacionim odnosima. Za dospele a nenaplaćene kamate po osnovu potraživanja koje se ustupa, pretpostavlja se da se i one ustupaju, ako se ugovorom ne odredi drugačije. Prilikom ustupanja potraživanja, privredni subjekt koji

⁷ Zakon o obligacionim odnosima Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89 i Službeni list SRJ, br. 31/93.

ustupa potraživanje (cedent) dužan je da preda novom poveriocu (cesionaru) dokaze o postojanju duga, odnosno izjavu o dugu. Potraživanje koje je jednom ustupljeno može dalje biti predmet cesije kao što je to i prvi put bilo u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.

U uslovima koji su svakidašnji za privrednu praksu pogotovu u zemljama u tranziciji da se često dešava nelikvidnost kako poverilaca tako i dužnika, izmirivanje obaveza odnosno naplata potraživanja se sve više vezuje za direktne načine naplate. Kako u slučaju asignacije tako i cesija zahteva određene uslove da bi mogla da bude način za naplatu potraživanja. U našim uslovima za asignaciju i cesiju važi norma da si može izvršiti samo pod uslovom da asignantov odnosno cedentov račun nema neizmirene obaveze evidentirane kod banke. Karakteristično za privrednu praksu je i to da cedent najčešće ima neizmirene obaveze prema drugim privrednim subjektima pa ga to dovodi u nepovoljan položaj.⁸ Nije redak slučaj da se ustupljeno potraživanje, preko računa cesionara dalje koristi za isplatu zarada i drugih izdataka.

Cesus ispunjava svoju obavezu plaćanjem odnosno prenosom sredstava sa svog poslovnog računa na poslovni račun novog poverioca na uobičajen način. Dužnikov (cesusov) položaj se usled cesije, u pogledu obaveze plaćanja nije promenio jer cesus ispostavlja nalog za plaćanje. U ovom slučaju izvršenje plaćanja tog naloga je uslovljeno pokrićem na njegovom račun. Nalog za obračun podnosi ustupilac potraživanja (cedent) i isti se izvršava tek po sklapanju ugovora sa cesionarom.

Zaključak

Potraživanja su jedan od najdelikatnijih pitanja u ovoj oblasti, kako po svom značaju tako i po svojoj izvesnosti naplate, a obaveze na drugoj strani značajne zbog mogućnosti isplate. Često je u praksi slučaj da je

⁸ Zakon o platnom prometu Službeni list SRJ br. 3/02, 05/03 i Službeni list RS br. 43/04 i 62/06.

veoma teško uklopiti da ova dva elementa skladno funkcionišu odnosno da što pre izvršimo naplatu svojih potraživanja, a da što više prolongiramo isplatu svojih obaveza.

Praksa je pokazala da pored indirektnih načina plaćanja (novčano itd.) veoma često su u upotrebi i direktni načini plaćanja u koje pored ostalih spadaju i kompenzacija, asignacija i cesija. Ova oblast je od izuzetnog značaja za privredu u tranziciji gde se novčani volumen dosta razlikuje od novčane mase. Pa je i mogućnost naplate potraživanja mala. Preduzeća su nelikvidna, da bi opstala na tržištu teže da prolongiraju svoje obaveze i u skladu sa tim javljaju se i direktni načini plaćanja. Kompenzacija predstavlja jedan od najčešćih načina direktnog plaćanja i najčešće se sreće u praksi. Kompenzacija kao takva regulisana je Zakonom o obligacionim odnosima. Ne može se reći da je za privredu dobro ako je pojava direktnog plaćanja u velikom broju slučajeva, ali kada se sa planske na tržišnu privredu prelazi u tom procesu tranzicije neizvesnost je velika kako zbog nepoznavanja principa koji važe na slobodnom tržištu tako i zbog veoma jake konkurencije. Assignacija i cesija se javljaju onda kada kompenzacija ne može da zadovolji potrebe privrednih subjekata da prevaziđu odgovarajuće probleme u svom poslovanju. Odnosno kada je nekoliko učesnika u ciklusu sa različitim stepenom potraživanja i obaveza. U tom slučaju ukoliko je ciklus pokrenut od strane asignanta, lica koje nalaže isplatu obaveze, u pitanju je asignacija ili upućivanje, a ukoliko je ciklus pokrenut od strane cedenta, lica koje ustupa potraživanje, u pitanju je cesija.

Ovi načini zatvaranja poslovnog ciklusa u mnogome pomaže Zakon o računovodstvu i reviziji kojim se nalaže obaveštavanje kupaca i dobavljača o eventualnim potraživanjima i obavezama pre sastavljanja finansijskih izveštaja. U ovom slučaju direktni načini plaćanja mogu biti od koristi da se određeni poslovni ciklusi zatvore.

Posmatrano sa jednog šireg aspekta monetarna i fiskalna politika u najvećoj meri utiču na nivo direktnih načina plaćanja. Ukoliko je restriktivna monetarna i fiskalna politika dolazi do povećanja ovog

načina plaćanja, u suprotnom do smanjenja. Na ovaj način treba posmatrati državu kao trećeg subjekta privređivanja, pri čemu je ona najodgovornija za komponovanje privredne stabilnosti koja se može posmatrati i kroz ove elemente odnosa direktnih i indirektnih načina plaćanja.

Literatura

1. Meigs, R., Meigs, W. 1999. *Računovodstvo temelj poslovnog odlučivanja*, Mate d.o.o., Zagreb.
2. Nadoveza, B., Majstorović, A., Milojević, I. 2006. *Računovodstvo i upravljanje troškovima*, Mladost Biro.
3. Milojević, D. 2006. *Revizija finansijskih izveštaja*, Fakultet za trgovinu i bankarstvo i Beogradska bankarska akademija, Beograd.
4. *Primena kontnog okvira u skladu s MRS i MSFI*, Savez računovođa i revizora Srbije, Beograd, 2006. godine.
5. *Računovodstvene politike*, Savez računovođa i revizora Srbije, Beograd, 2006. godine.
6. *Međunarodni računovodstveni standardi*, Savez računovođa i revizora Srbije, Beograd, 2005. godine.
7. *Zakon o obligacionim odnosima* Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89 i Službeni list SRJ, br. 31/93.
8. *Zakon o računovodstvu i reviziji* Službeni list RS br. 46/06.
9. *Zakon o platnom prometu* Službeni list SRJ br. 3/02, 05/03 i Službeni list RS br. 43/04 i 62/06.
10. *Pravilnikom o načinu i uslovima za plaćanje poreske obaveze putem kompenzacije* (Službeni list RS br. 63/03).

Radoja Janjetović, Ph.D.

SPECIAL WAYS OF SETTLING LIABILITIES TO BENEFICIARIES OF PUBLIC FUNDS

Review paper

Abstract

In their business, public sector entities have business cycles that are constantly circulating and thus lead to growth and development. In order for business cycles to be closed, ie to create opportunities for starting a new cycle, working capital necessary for work must be provided. Usually, the sale of products secures receivables that are later converted into money and thus represent the basis of a new business cycle. On the other hand, the company's obligations must be settled in order to create the balance necessary for business.

In addition to this usual way of closing the cycle, it is sometimes not possible to close the business cycle in this way, so alternative (special) ways of settling liabilities or collecting receivables are resorted to. These special ways are various, but we will focus on: compensation, assignment, cession.

Keywords: business cycles, public sector, receivables.

Datum prijema (Date received): 17.04.2021.

Datum prihvatanja (Date accepted): 26.05.2021.